

Балаға қазақ тілін үйренуге қалай көмектесуге болады?

Народная мудрость гласит: «Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте». Президентіміз Н.Ә. Назарбаевтың арқасында еліміздің әрбір азаматы өз ана тілінде сөйлей алады, өз халқының салт-дәстүрін сақтай алады. Сондықтан барлық халықтар татулық пен келісімде өмір сүріп жатқан елде адамдардың мемлекеттік тілді үйренуге деген құштарлығы жоғары. 2030 бағдарламасына сәйкес әрбір қазақстандық мемлекеттік тілде сөйлеуі керек. Сондықтан қазір қазақ тілін ерте жастан үйренуге көп көңіл бөлінуде. Қазақ тілін енгізу басқа халықтардың құқықтарына нұқсан келтірмей, біртіндеп жүзеге асырылуда. Өйткені, Республикамыздың Конституциясы бойынша еліміздің әрбір азаматы өз ана тілінде сөйлесе алады. Мұның бәрі Қазақстанның барлық халықтарының татулығы мен келісімі арқылы туған елінің гүлденуіне орасан зор мән беретін Президентіміздің тікелей бақылауында. Қазақ тілі қандай бай және әдемі! Халық ғасырлар бойы ертегілерді, дастандарды, мақал-мәтелдерді сақтап, ауыздан-ауызға жеткізіп келеді. Қазіргі Қазақстанда қазақ тілін үйренуге көп көңіл бөлінеді. Тіл мамандары қазақ тілінің грамматикасын, лексикасын, фонетикасын дамытуға орасан зор еңбек сіңірді: М.Г. Арынов, С. Кеңесбаев, Қ. Қайдари. Қазақ тілі әуезді, көп қырлы, философиялық мағынаға толы, сол немесе басқа мағынаны жеткізуде дәл. Қазақ тілін меңгеру, оның түсінігіне жету үшін оны үйренуді бала дербестікке алғашқы қадам жасап, балабақшаға келген кезде жолдың басынан бастау керек. Балабақшадан бастап туған жерге, қазақ тілінің мәдениетіне деген сүйіспеншілікті ояту қажет, оқу іс-әрекеті барысында билингвалды компонентті қолдану арқылы мектеп жасына дейінгі баланың қазақ тілін меңгеруіне берік негіз қалауға болады. Тілді кезең-кезеңімен оқыту өте тиімді: бірінші қадам - фонетиканы оқыту. Өйткені, фонетика кез келген тілді меңгерудің негізі болып табылады. Белгілі бір қазақ дыбыстарының дұрыс айтылуын 3-6 жас аралығында жаттықтыру керек. Егер оқыту ойын түрінде жүргізілсе, балалар дыбыстардың дұрыс айтылуын жақсы қабылдайды. Менің айтайын дегенім, біздің балалар қазақ тілінде сәлемдесуді үйренді және олар күн сайын таңертең балабақшаға келіп, айналасындағылармен қазақша амандасады.

Мектепке дейінгі жаста қазақ тілін үйрену баланың жалпы сөйлеу қабілетін дамытуды ынталандырып қана қоймайды, сонымен бірге болашақта табысты қарым-қатынастың негізін қалады.

Көптеген ата-аналар балабақшадағы қазақ тілі сабағында балаларға берілетін нәрсенің бәрі маңызды емес, тілді байыпты меңгеру орта мектепте басталады, балалар үлкен мәтіндерді оқып, аударып, қайталап айтып бергенде, тақырыптарды меңгергенде және т.б. деп қателеседі. т.б.

Егер бала қазақ тілін үйренгісі келмесе не істеу керек?

Ең алдымен, баламен жылы шыраймен сөйлесіп, оның құлықсыздығына не себеп болғанын анықтау керек. Негізгі себептер екі:

- Оған қазақ тілін үйрену қиынға соғады;
- Қазақ баласының оқуға қызығушылығы жоқ.

Егер балаға тілмен айналысу қиын болса, міндетті түрде қазақ тілі мұғалімімен кеңесіңіз. Ол сізге сөздерді, сөз тіркестерін, өлеңдерді қалай жақсы есте сақтау керектігін айтады, кейбір грамматикалық нәсіктіктерді түсіндіреді. Баланың балабақшадағы жаңа пәнге деген қызығушылығына келетін болсақ, мұнда екі тармақ бар. - Бір жағынан мұғалім өз сабақтарын барлық балалар оқу үдерісіне тартылатындай етіп құрастырады, сабақтар ойын түрінде өтеді. Дегенмен, ата-аналар да үйде мультфильмдер, компьютерлік бағдарламалар, қазақ тілін үйренуге арналған арнайы балалар сайттарын пайдалана отырып, баласын қызықтыруға көмектесе алады.

Баламен сөздерді қалай үйренуге болады?

- Карточкалар – қарапайым және тиімді. Түрлі-түсті, бірдей парақшалардан блок сатып алыңыз (немесе пайдаланылмаған дәптерлерден карточкаларды кесіңіз). Бір жағынан сурет, екінші жағынан аударма. Карточкаларды арнайы конверттерде сақтауға болады, конверттерге тақырып бойынша қол қойған дұрыс. Мысалы, "Түс", "Жануарлар", "Сандар", "Ойыншықтар", "Менің отбасым", "Жыл мезгілдері" т.б. Бұл конверттерді өзіңізбен бірге саяжайға, көлікке, үйге алып барыңыз, бос уақытыңыз босқа кетеді.

Баланы сөздерді дұрыс айтпауға қалай үйрету керек?

Ең алдымен, дұрыс айтылуды орнату – бұл баланың есту қабілетін, өз тілі мен ана тілінің дыбыстарын ажырата білуін, осы дыбыстарды дұрыс айта білуін дамыту үшін көп жаттығуларды қажет ететін ұзақ процесс екенін атап өткен жөн. . Егер сіз қазақ тілін өзіңіз білмесеңіз, онда баланың қазақша айтылуын меңгеруіне көмектесудің ең жақсы жолы – онымен бірге тыңдау және ана тілінде сөйлейтіндер жақсы оқыған әндер мен рифмалардың оқу дискілерінің артындағы сөздерді қайталауға тырысу .Егер сіз қазақ тілін білсеңіз, онда, негізінен, баламен де солай істеу керек – дыбысты тыңдау, қайталауға тырысу. Сондай-ақ, тілді жетік білетін ата-аналар балаларымен көңілді айтылым ойынын ойнай алады. Ойын орыс тіліндегі сөйлемдерді немесе рифмаларды алып, ондағы бір "орысша" дыбысты қазақшаға ауыстырудан тұрады .

Есіңізде болсын, ата-ана ретінде сіз баланың білім алуында маңызды рөл атқара аласыз. Ал оқу үдерісі әрқашан қызықты және табиғи болуы үшін оны бала кезінен оқуды сүйеге үйрету керек, бұл сіздің қолыңызда.

Балалардың қазақ тілін үйренуден ләззат алатынын атап өткім келеді. Егер сіз балаларыңызбен үйде сөздерді қайталасаңыз, сол арқылы мемлекеттік тіл туралы біліміңізді жетілдіресіз. Ата-аналар балаларының қазақ тілінде сөйлей бастағаны үшін алғыс сөздер айтқан кезде есту өте жақсы. Мен ана

тілім көпұлтты еліміздің барлық халықтарының қарым-қатынас тіліне айналғанын қалаймын. Абай, Шәкәрім, Жамбыл, Мұхтар Әуезов, Мұқағали Мұқатаевтың тілі Қазақстанның байтақ жерінде тұратын барлық халықтардың тілі болсын. Елімнің гүлденуіне, халықтардың әл-ауқатының артуына тілектеспін. Республикамызда қашанда бейбітшілік пен тыныштық болсын!